

GOPS-411/0100-24/17/9,1

**Sprawozdanie z wykonywania przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zadań gminy
z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w roku 2016**

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i w wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”
Jest to cytata preambuły ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.).

Niniejsza Ustawa określa:

- 1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- 3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 5) zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Zgodnie z art. 176 do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:

- a) (uchylona)
  - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
  - 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
  - 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zgodnie z art. 8 ww. ustawy, rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych **wójt zapewnia wsparcie**, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i przy jej aktywnym udziale, z uwzględnieniem zasobów własnych, rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Na mocy art. 10 cytowanej Ustawy **pracę z rodziną organizuje gmina** lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Do pracy z rodziną kierownik Ośrodka przydziela **asystenta rodziny**, który prowadzi pracę w miejscu jej zamieszkania lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę. Liczba rodzin z którymi w tym samym czasie może pracować asystent nie może być większa niż 15.

Reguluje to art. 15 ust. 4 ustawy jasno mówiący o tym, że asystent rodziny od 01.2015r. w jednym czasie może prowadzić pracę z nie więcej niż 15 rodzinami, w zależności od stopnia trudności wykonywanych zadań.

Zgodnie z art. 15. 1. do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U.

Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Ustawa określa jednocześnie zadania różnych szczebli administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie art. 179 ust. 1 cytowanej ustawy wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadania.

W Gminie Kaźmierz, jako podmiot właściwy dla realizacji zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny w formie organizacji pracy z rodziną, Rada Gminy Kaźmierz Uchwałą Nr XXII/116/12 z dnia 29 marca 2012 r. wyznaczyła Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaźmierzu.

W 2016 r. Gmina Kaźmierz przystąpiła do Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, gdzie na realizację zadania otrzymała dotację z Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w wysokości **26 237,00 zł** na współfinansowanie zatrudnienia 2 asystentów rodziny. 1- na umowę o pracę, a 2 – na umowę o świadczenie usług asystenta rodziny. Łączny koszt projektu wynosił – **70 682,92 zł** Gmina Kaźmierz pokryła 62,89 % wydatków – **44 445,92 zł**.

Na terenie Gminy Kaźmierz w 2016 r. z rodzinami pracowało dwóch asystentów rodziny:

jeden - zatrudniony na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy od 01.04.2014r., nadal przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaźmierzu,

drugi - od 4.05.2016 do 30.12.2016 r. realizował zadania na podstawie umowy cywilnoprawnej o świadczenie usług.

Rodziny do pracy z asystentem kwalifikuje pracownik socjalny, który po zdiagnozowaniu w rodzinie trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i dokonaniu analizy sytuacji rodziny, zwraca się do kierownika ośrodka o wyrażenie zgody na przydzielenie asystenta rodziny. Zgodnie z art. 8 ust. 3 wsparcie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i przy jej aktywnym udziale z uwzględnieniem zasobów rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Na przestrzeni 2016 roku ze wsparcia w formie asystenta rodziny skorzystały 20 rodziny, w których było 62 dzieci z czego:

Jeden asystent rodziny pracował z 5 rodzinami, w których było 11 dzieci,

Drugi asystent rodziny pracował z 15 rodzinami, w których było 51 dzieci.

Praca asystentów rodziny przebiegała następująco:

- z 2 rodzinami pracowano 3 miesiące,
- z 6 rodzinami pracowano powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy,
- z 12 rodzinami pracowano powyżej 1 roku,
- z 3 rodzinami asystent zakończył pracę z czego w 1 rodzinie z uwagi na zaprzestanie współpracy przez rodzinę, w 1 ze względu na zmianę metody pracy z rodziną, w 1 z uwagi na osiągnięcie celów.

Można przyjąć, że przeciętny czas pracy asystenta z rodziną w 2016 r. wyniósł 10 miesięcy.

Do zadań asystentów rodziny należało m.in.: udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz nabyciu, wzmocnieniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych, pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych, motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, wspieranie w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, podejmowanie działań w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Większość rodzin objętych wsparciem ze strony asystenta rodziny charakteryzowała się bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W niektórych rodzinach wieloprotblemowych zaobserwowano poprawę w ich funkcjonowaniu. Przykładem może być wdrożenie nawyku dbania o higienę osobistą i czystość mieszkania, wdrożenie nawyku realizowania obowiązku szkolnego przez dzieci, a przez rodziców do kontaktu z kadrą pedagogiczną. Rodziny nabywały również umiejętności zwracania się o pomoc do specjalistów i dzięki temu korzystanie z porad specjalistycznych w tym psychologicznych, medycznych, stomatologicznych, pedagogicznych, logopedycznych i innych. Rodziny uczyły się planowania i monitorowania form spędzania czasu wolnego przez dzieci oraz zacieśnienia więzi rodzinnych. Uczyły się racjonalnego gospodarowania budżetem

domowym. Zwiększana jest świadomość dotycząca etapów rozwoju dziecka oraz uczą się stosownych do wieku dziecka metod wychowawczych, czyli odpowiednich zachowań.

Z uwagi na liczne dysfunkcje, które są powielane w rodzinach od pokoleń osiągnięcie i wdrożenie zakładanych efektów pracy z rodziną jest trudne, a czasami wręcz niemożliwe. Kolejną trudność stanowi brak chęci współpracy ze strony rodziny, czego konsekwencją staje się umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. W Gminie Kaźmierz miało to miejsce **w 2 rodzinach, gdzie 2 dzieci trafiło do pieczy zastępczej.**

Gmina w 2016 r. współfinansowała pobyt **14 dzieci przebywających w pieczy zastępczej** z czego 7 dzieci przebywało w placówce opiekuńczo - wychowawczej, 7 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych, z czego 2 dzieci początkowo, decyzją Sądu Rejonowego w Szamotułach, zostało umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej, a następnie przeniesione do zawodowej rodziny zastępczej.

Koszt pobytu 14 dzieci w pieczy zastępczej Gmina pokrywa w następujący sposób:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy – z Gminy Kaźmierz przebywało – 2 dzieci
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy – z Gminy Kaźmierz przebywało – 10 dzieci
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej – z Gminy Kaźmierz przebywało – 2 dzieci.

Łączny koszt pobytu dzieci z terenu Gminy Kaźmierz w 2016 r. w pieczy zastępczej wyniósł **75 068,77 zł**, z czego za pobyt 7 dzieci w rodzinach zastępczych zapłacono - **23 223,56 zł**, a za pobyt 7 dzieci w placówce opiekuńczo- wychowawczej – **51 845,21 zł**. Na przestrzeni roku 1 dziecko zostało adoptowane, co przyczyniło się do poprawy funkcjonowania tego dziecka i zwolniło Gminę z ponoszenia kosztów odpłatności za pobyt w pieczy.

Wydatki związane z podnoszeniem kwalifikacji przez asystentów rodziny, to 350 zł – oraz 1250 zł, co łącznie dało kwotę 1600 zł. Był to koszt udziału asystenta rodziny w szkoleniach zewnętrznym.

Gmina sporządzała terminowo sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywała je wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu

teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3. Terminowo do 31.03.2016 r. zostało również sporządzone sprawozdanie z realizacji programu resortowego.

Pracownicy GOPS prowadzili monitoring sytuacji dzieci z rodziny zagrożonych kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałych na terenie gminy.

W roku 2016 na terenie Gminy nie funkcjonowały żadne placówki wsparcia dziennego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła możliwość objęcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pomocą rodziny wspierającej. W 2016 roku nie ustanowiono żadnej rodziny wspierającej.

Potrzeby związane z realizacją zadań w 2018 r. :

1. podjęcie się opracowania i realizacji 3-letniego programu wspierania rodziny,
2. pozyskanie środków z Urzędu Gminy na pokrycie kosztów pracy 2 asystentów rodziny (1 na umowę o pracę i 1-na umowę o świadczenie usług),
3. pozyskanie środków zewnętrznych w tym z WUW na dofinansowanie zatrudnienia asystentów rodziny,
4. zabezpieczenie środków na ponoszenie kosztów za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
5. zapewnienie rodzinom wsparcia oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa w tym psychologicznego,
6. stworzenie wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
7. prace nad zorganizowaniem warsztatów kompetencji rodzicielskich wpływające na poprawę umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin z dziećmi,
8. zgodnie z art. 16 ust. 2 zapewnienie i sfinansowanie asystentom rodziny poradnictwa mającego na celu zachowanie wzmocnienia jego kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego – udział w szkoleniach i zajęciach superwizyjnych.

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Kaźmierzu

Barbara Armon

Kaźmierz, dnia 10 marca 2017 r.

